

ISU

INTERNATIONAL SCIENTIFIC UNITY

**XXXI INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE
«Scientific Research in the
Conditions of Rapid
Development of Information
Technologies»**

**July 17-19, 2024
Helsinki, Finland**

ISBN 978-617-8427-23-8

INTERNATIONAL SCIENTIFIC UNITY

XXXI INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE
«Scientific Research in the Conditions of
Rapid Development of Information
Technologies»

Collection of abstracts

July 17-19, 2024
Helsinki, Finland

UDC 01.1

XXXI International scientific and practical conference «Scientific Research in the Conditions of Rapid Development of Information Technologies» (July 17-19, 2024) Helsinki, Finland. International Scientific Unity, 2024. 201 p.

ISBN 978-617-8427-23-8

The collection of abstracts presents the materials of the participants of the International scientific and practical conference «Scientific Research in the Conditions of Rapid Development of Information Technologies».

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

ISBN 978-617-8427-23-8

© Authors of theses, 2024
© International Scientific Unity, 2024
Official site: <https://isu-conference.com/>

Список використаних джерел

1. Апостол, О. В. Професійний імідж викладачів закладів вищої освіти як проблема педагогічної теорії та практики. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Вип. 72(т.1). URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/29889>
2. Галицька Е. В., Донкоглова Н. А. Основні характеристики іміджу викладача вищої школи та чинники впливу на нього. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2022. Том 7. Вип. 1. С. 29-34. URI: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fe57c23c-281c-4e6e-b666-02243b1fc51e/content>
3. Грень Л. М., Курбанова М. Ш. Шляхи формування професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти: порівняльний аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду. Теорія і практика управління соціальними системами. 2022. № 4. С. 26-39.

ВСТАВНІ КОНСТРУКЦІЇ В ІНФРАСТРУКТУРІ РЕЧЕННЯ

І.О. Назаренко

кандидат філологічних наук, асистент

Кафедра української мови

ЗВО «Подільський державний університет»

У сучасній граматиці ідея інфраструктури речення вперше була розроблена Д.Х. Баранником, який розглядає речення як дворівневу комунікативну одиницю [1, с.13]. Інтраструктурний (базово-комунікативний) рівень становлять головні та другорядні члени речення, прості речення в складних синтаксичних конструкціях. Інфраструктура (модифікаційно-супровідний рівень) складається з комплексу функціонально спеціалізованих автономних синтаксичних форм, які, залучаючись до базової структури речення й органічно «перериваючи його граматичну й інтонаційну діяльність, забезпечують потрібні, зумовлені комунікативними завданнями прирощення інформативного, суб'єктивно-модального, експресивного та іншого характеру» [2, с.300]. Одиниці модифікаційно-супровідного рівня є синтаксично та інтонаційно самостійними «вербальними структурами, зорієнтованими на базовий граматичний і смисловий контури висловлення, його власне комунікативний лінійний ряд» [там само].

До одиниць інфраструктурного рівня речення крім звертань та вставлених компонентів належать також і вставні (парентичні) конструкції, які є одним із основних засобів «формування особистісного аспекту семантики речення» [2, с.300].

У широкому розумінні «парантеза» — це внесення будь-яких елементів у структуру речення, які повинні відповідати змісту базового складу речення або

ж його окремих конструкцій, при цьому виходять за межі усталених синтаксичних зв'язків, які реалізуються між компонентами основного повідомлення.

Вставні слова, словосполучення та речення – мовні одиниці, що «виявляють ставлення мовця до висловлюваної ним думки і передають різні модальні значення» [3, с.89], тобто вставні синтаксеми є одним із «найпоширеніших засобів суб'єктивної модальності» [4, с.166], що передає значення можливості, сумніву, схвалення, впевненості тощо. Вставні слова та словосполучення «виходять за межі підрядних, сурядних, детермінантних чи предикативних зв'язків» [5, с.303], тому їх відносять до граматично не зв'язаних компонентів речення.

Якщо вставні конструкції вважати умовно сторонніми для речення, то все одно треба враховувати, що їхня чужорідність полягає лише в позиційній інтонаційній та граматичній відокремленості, а от що стосується семантичної площини, то розглядані синтаксеми безпосередньо пов'язані із загальним контекстом висловлювання.

Д.М.Овсянко-Куликовський виділив такі синтаксичні одиниці: вставні слова, вставні вислови, вставні прислівники та інші обставини, «обставинні вислови» [цит. за: 4, с.166].

В академічному синтаксисі української мови вставні компоненти вважаються обов'язковими компонентами речення і кваліфікуються як його ізольовані частини, які, незважаючи на належність до речення у змістовому плані, «залишаються поза синтаксичними зв'язками між членами речення» [6, с.315].

Окремі дослідники вважають супутніми членами речення, зв'язок яких із реченням є винятком [7, с.155].

І.Р.Вихованець вставні слова з модальним значенням називає модальними синтаксемами [8, с.276], або ж детермінантами [там само, с.131], які залежать від граматичної основи, насамперед від «основного предиката в позиції присудка або головного члена односкладних речень» [там само, с.276] та «вирізняються своєю синтаксичною автономністю, яка зростає за їх граматичного відокремлення» [там само, с.130].

О.Д.Пономарів називає вставні слова компонентами тексту, які «документують повідомлюване» [9, с.206], крім того є найкращим засобом для відтворення такої граматичної категорії, як модальність [там само].

Автори праці «Синтаксис української мови: Проблемні питання» роль вставних слів, словосполучень та речень розглядають на семантико-комунікативному рівні, акцентуючи увагу на функції «вираження ставлення до повідомленого з погляду його ймовірності, емоційної оцінки, ступеня звичайності, способу оформлення думок, активізації співрозмовника тощо» [10, с.311].

Парантези, виступаючи частиною інфраструктури речення, є носіями певних змістових, комунікативно-прагматичних, емотивних завдань, але, окрім того, самі «формують суб'єктивно-модальне тло тексту, додають або

нейтралізують експресивність, створюють інформативно завершений малюнок повідомлення» [11, с.38].

Отже, мовознавці одностайні у поясненні природи та функцій вставних конструкцій: розглядані синтаксеми є супровідними компонентами тексту, при цьому кардинально не впливають на змістову площину висловлювання й не вступають із реченням у синтаксичні зв'язки, а виражають модальність – характеристику судження.

Список використаних джерел

1. Баранник Д.Х. Два рівні граматичної структури речення. Мовознавство. 1993. №6. С.13 – 19.
2. Онищенко І. Одиниці інфраструктури речення як засіб вираження оцінності в публіцистичних та інформаційних текстах. Лінгвістичні студії: зб. наук. праць. Донецьк: ДонНУ, 2007. Вип. 15. С. 299 – 303.
3. Українська мова : Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П. Бажана, 2004. 824 сШульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 408с.
4. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 408с.
5. Пацаранюк Ю. Парентичні конструкції у реченнєвій структурі іронічних висловлень: їх ознаки та функції. Лінгвістичні студії: зб. наук. праць. Донецьк: ДонНУ, 2007. Вип. 15. С.303 – 309.
6. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис / за заг. ред. І.К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1972. 515 с.
7. Словник лінгвістичних термінів / за заг. ред. С. В. Кротевича. Київ : Вид-во АН УРСР, 1957. 236 с.
8. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. Київ : Либідь, 1993. 368с.
9. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови: підручник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 248с.
10. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська Н.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання: навч. посібник. Київ : Вища школа, 1994. 670с.
11. Назаренко І.О. Специфіка вживання вставних компонентів у текстах конфесійного стилю. Актуальні питання сучасної гуманітаристики: комунікативно-культурологічний аспект : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (14 травня 2024 року). Кам'янець-Подільський, 2024. С. 35–39.

Collection of abstracts
XXXI International Scientific and Practical Conference
« **Scientific Research in the Conditions of Rapid Development
of Information Technologies** »
July 17-19, 2024
Helsinki, Finland

Organizing committee may not agree with the authors' point of view.
Authors are responsible for the correctness of the papers' text.

Contact details of the organizing committee:

Sole Proprietor Viktoriia Tsiundyk
E-mail: info@isu-conference.com
URL: <https://isu-conference.com/>

Certificate of the subject of the publishing business: ДК №7980 of 03.11.2023.